

Operasi Mata Wang semasa Pandemik COVID-19

Mata wang dalam edaran (*Currency in Circulation, CIC*) berubah seiring dengan tahap kegiatan ekonomi. Berdasarkan data terdahulu, meskipun permintaan terhadap CIC negara kita adalah bermusim, sebahagian besarnya boleh dijangka. CIC meningkat dengan ketara setiap kali musim perayaan seperti Hari Raya Aidilfitri dan Tahun Baharu Cina serta pada cuti hujung tahun, dan berkurang selepas itu. Keadaan yang dapat dijangka ini membolehkan Bank menguruskan stok mata wang pada tahap yang wajar dan menyimpan stok tambahan lebih awal sebelum permintaan terhadap mata wang dijangka meningkat.

Sejak pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) secara tiba-tiba bagi membendung pandemik COVID-19, permintaan orang ramai terhadap wang tunai meningkat dengan mendadak seperti yang dinyatakan pada bahagian awal bab ini. Pada akhir tahun 2020, CIC mencatatkan kadar pertumbuhan tahunan tertinggi sebanyak 14.3% kepada RM130.4 bilion berbanding dengan purata sepuluh tahun sebanyak 8.9%.

Tahun 2020 menyaksikan perbelanjaan pengguna yang lebih lemah serta peningkatan e-dagang dan perbelanjaan dalam talian¹ yang pesat. Namun, bertentangan dengan jangkaan, CIC mencatatkan pertumbuhan kukuh. Keadaan ini terjadi akibat tindakan orang ramai yang menyimpan wang tunai secara berlebihan untuk keselesaan dan kesediaan mengharungi situasi pandemik. Hal ini berlaku bukan hanya di Malaysia malah banyak negara lain turut melaporkan fenomena yang sama.

Peningkatan permintaan secara mendadak terhadap wang tunai semasa PKP memberikan cabaran operasi kepada Bank dalam memastikan orang ramai terus mendapat akses mudah kepada wang tunai sepanjang tahun. Pada masa yang sama, apabila orang ramai memegang lebih banyak wang tunai, jumlah deposit daripada institusi kewangan yang diterima Bank sepanjang tahun menurun sebanyak 23%. Oleh yang demikian, wang kertas yang sesuai untuk edaran (*fit banknotes*) turut berkurang untuk diedarkan semula.

Sehubungan dengan itu, bagi memenuhi peningkatan permintaan yang mendadak terhadap wang tunai, Bank telah melaksanakan tiga pelan tindakan. Pertama, Bank menggunakan penampannya iaitu stok mata wang tambahan yang disimpan melebihi jumlah penggunaan biasa. Stok penamparan ini disimpan bagi memastikan wang tunai mencukupi untuk memenuhi permintaan orang ramai yang meningkat secara mendadak dalam sebarang keadaan yang tidak dijangka. Semasa pandemik ini, menyimpan stok penamparan yang mencukupi terbukti amat diperlukan oleh Bank bagi memastikan tidak berlakunya kekurangan wang tunai dalam edaran sepanjang tahun 2020.

Kedua, Bank bekerjasama rapat dengan rakan strategik dalam industri terutamanya institusi kewangan dan syarikat perkhidmatan perpindahan wang tunai (*Cash-in-Transit, CIT*)² bagi memastikan ketersediaan wang tunai di lebih 12,000 mesin juruwang automatik (*automated teller machine, ATM*) di seluruh negara. Dalam hal ini, memandangkan institusi kewangan dan syarikat CIT diklasifikasikan sebagai perkhidmatan perlu, mereka terus dibenarkan beroperasi sepanjang tempoh PKP.

Ketiga, ACC milik Bank, yang mempunyai kemampuan dan keupayaan untuk memproses wang kertas dalam jumlah yang besar untuk edaran semula, memainkan peranan penting dalam memenuhi peningkatan permintaan yang mendadak terhadap wang tunai semasa pandemik. Secara khusus, bagi memastikan kesinambungan perniagaan dan gangguan yang minimum terhadap operasi di ACC dan Pejabat BNM, Bank melaksanakan pembahagian operasi dan penubuhan pasukan sokongan. Sekiranya kakitangan terdedah kepada virus, kawasan yang terkesan disanitasi dengan sebaiknya dan pasukan sokongan akan mengambil alih operasi. Pematuhan sepanjang masa terhadap SOP kesihatan dan keselamatan diberi perhatian yang tinggi, terutamanya dalam mengamalkan penjarakan fizikal yang ketat dan penjagaan kebersihan diri.

¹ Contohnya, perbelanjaan kad debit dan dalam talian di Malaysia meningkat masing-masing sebanyak 26.8% dan 34.5% dalam tempoh antara 14 Oktober hingga 10 November 2020. Transaksi perbankan dalam talian juga meningkat sebanyak 10% pada S4 2020 berbanding dengan S3 2020.

² CIT melaksanakan fungsi pengumpulan dan pengedaran wang tunai di seluruh negara.

Gambar Rajah 1: Pelan Tindakan Bank bagi Menguruskan Operasi Mata Wang semasa Pandemik COVID-19

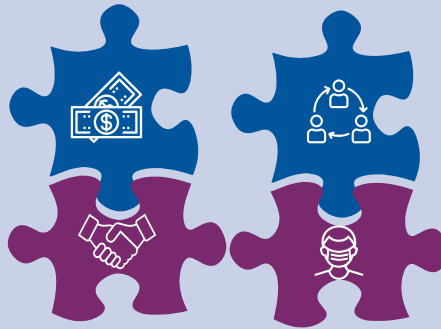
Menguruskan Bekalan Wang Tunai

Penggunaan penampunan wang tunai

Membuat pengeluaran daripada penampunan bagi memenuhi peningkatan permintaan yang mendadak terhadap wang tunai

Kerjasama dengan rakan strategik

Memastikan institusi kewangan dan syarikat CIT boleh beroperasi seperti biasa semasa PKP

Menguruskan Operasi Wang Tunai

Pembahagian operasi dan pasukan sokongan

Melaksanakan pelan kesinambungan perniagaan termasuk pembahagian operasi dan pasukan sokongan bagi operasi mata wang penting di Pusat Mata Wang Automatik (Automated Cash Centre, ACC) dan Pejabat BNM

Mematuhi Prosedur Operasi Standard (SOP) kesihatan dan keselamatan

Memastikan kakitangan mematuhi sepenuhnya SOP kesihatan dan keselamatan setiap masa

Secara ringkas, meskipun terdapat peningkatan permintaan secara mendadak yang tidak dijangka terhadap wang tunai dan keadaan persekitaran operasi yang mencabar akibat sekatan pergerakan, Bank berupaya untuk terus menyediakan akses serta menjamin ketersediaan wang tunai kepada orang ramai sepanjang tahun 2020. Hal ini dapat dicapai terutamanya dengan memastikan operasi wang tunai di ACC dan Pejabat BNM tidak terganggu selain mengadakan kerjasama rapat dengan rakan strategik Bank, iaitu institusi kewangan dan syarikat CIT.